

**Прогноз
фітосанітарного стану та рекомендації щодо захисту основних
сільськогосподарських рослин у господарствах Житомирської
області в липні 2018 року**

Зернові, зернобобові культури та багаторічні трави

До воскової стиглості зерна личинки **трипсів** закінчивши розвиток, опускатимуться в ґрунт на зимівлю. Перехід фази молочної стиглості зерна у воскову супроводжуватиметься погіршенням умов живлення **попелиць**. У цей час з'являтимуться крилаті особини, які перелітатимуть на пізніше достигаючі посіви зернових культур, а також на дикорослі злаки, згодом на сходи падалиці. Для боротьби з цими шкідниками застосовують такі препарати: Актара, к.е., 0,1-0,14 л/га, Арриво, к.е., 0,2 л/га, Карате зеон, к.с., 0,15 л/га, іншими.

У липні, переважно в Лісостепу, Андрушівський, Бердичівський, Попільнянський, Ружинський в цих районах зерно в колосках **пшениці, ячменю, жита** пошкоджуватимуть **хлібні жуки та жужелиця**, що осередково може призвести до зменшення маси зерна. Живлення більшості **жуків хлібної жужелиці** закінчиться до настання жнив, фітофаги зосереджуватимуться в місцях втрати зерна. В разі жарких, посушливих умов протягом місяця, жуки ховатимуться в ґрунт, де перебуватимуть у стані літньої діпаузи. **Хлібні жуки** у липні відкладатимуть яйця в ґрунт на парох і просапних культурах.

В **ярих колосових** культурах окрім вищезгаданих шкідників розвиватимуться літні покоління **злакових мух**, зокрема **шведських**. Личинки **хлібної п'явиці** завершуватимуть свій розвиток, заляльковуючись в ґрунті, звідки наступного року вийдуть жуки. У **кукурудзі** розвиватимуться **попелиці, цикадки, стебловий (кукурудзяний) метелик, бавовникова, інші совки**.

У Новоград-Волинському, Радомишльському, Брусилівському, Коростенському районах (яра пшениця, овес) та інших хворітимуть на **буру листову іржу та септоріоз**, який виснажуватиме рослини з переходом на колос що побуріє, а зерно стане щуплим. Осередково **ринхоспоріоз, червоно-бура плямистість, піренофороз, аскохітоз**. Всюди, на зернових культурах де цьому сприяла погода (підвищена вологість, внаслідок надмірних опадів наприкінці червня та понижена температура повітря) триватиме розвиток **фузаріозу, альтернаріозу, оливкової плісені**, що в свою чергу створюватиме проблеми з використанням хворого зерна. **Сажкові** хвороби розвиватимуться скрізь у посівах зернових культур.

Захист зернових колосових культур у липні дуже обмежений через строки очікування. Збереженню зерна від шкідників та хвороб сприятиме першочергове оперативне збирання прямим комбайнуванням.

Впродовж липня в зерні **гороху** розвиватиметься **гороховий зерноїд**, яким заселено близько 12% бобів культури, що призведе до погіршення якості урожаю, насамперед насіння. **Веgetуючі органи рослин гороху** повсюди **пошкоджуватимуть горохові попелиці, трипс**, також розвиватимуться **горохова плодожерка, вогнівка, гороховий комарик**.

Із-за вологої погоди горох хворітиме на **аскохітоз, пероноспороз, фузаріоз, кореневі гнилі**, що призведе до щуплості та зниження посівних якостей зерна.

Під час утворення бобів гороху та відкладання яєць **гороховою плодожеркою, акацієвою вогнівкою, листогризучими совками, лучним метеликом** проводять випуск бурої та жовтої трихограм у співвідношенні 1:10. Для прискорення дозрівання насіння гороху та зменшення шкідливої дії комплексу хвороб і шкідників проводять десикацію посівів Реглоном супер, в.р., Везувієм, в.р.к., 2-3 л/га (пожовтіння нижніх бобів та за вологості зерна 45%, за 7 днів до збору врожаю), Раундапом макс, в.р., 2,4 л/га, Вулканом плюс, в.р., 2,5 л/га за побуріння 70-75% бобів, за 14 днів до збору врожаю.

Посівам **сої** осередково завдаватимуть шкоди **довгоносики клопи, павутинний кліщ, трипси, гусениці акацієвої вогнівки, листогризучих совок**. За умов підвищеної вологості рослини хворітимуть на **пероноспороз, аскохітоз, септоріоз, церкоспороз, бактеріоз, вірусні хвороби**.

У фазах бутонізація – цвітіння при виявленні перших ознак вищезазначених хвороб на насінницьких посівах рекомендується проводити обробку рослин розчинами дозволених фунгіцидів. Під час формування бобів, за надпорогової чисельності шкідників проводять обприскування посівів Золоном, к.е., 2,5-3 л/га, Бі-58 новим, к.е., 0,5-1 л/га, Драгуном, к.е., 2,5 л/га.

У посівах **багаторічних трав (люцерни, конюшини, еспарцету)** скрізь продовжуватиметься розвиток і шкідливість комплексу комах, насамперед **довгоносиків (бульбочкові, листкові люцернові), клопів, насіннідів, попелиць, трипсів, гусениць совок, інших**.

Технічні культури

В Андрушівському, Бердичівському, Романівському, Ружинському районах в посівах **цукрових буряків** в липні, за сприятливих погодних умов (тепла помірна температура та підвищена вологість) розмножуватиметься **бурякова листкова попелиця**. Випадання зливових дощів, а також наявність природних ентомофагів, паразитів, хвороб дещо знижуватимуть чисельність та шкідливість попелиці.

У Любарському, Чуднівському та інших районах за достатньо теплої вологої погоди розвиватимуться **щитоноски, мінуючі мухи**. Подекуди у ймовірні пошкодження рослин, гусеницями **підгризаючих та листогризучих совок, лучного метелика**.

Розвитку та поширенню **церкоспорозу**, що має місце в посівах **цукрових, кормових та столових буряків** на 20% рослин сприятимуть теплі

часті дощі, рясні ранкові роси за середньодобової температури повітря вище +21°C. Надалі **церкоспороз** буде масово поширюватись в посівах **цукрових буряків** повсюди. Також, у посівах буряків за вищезазначених умов розповсюджуватиметься **пероноспороз**, **альтернарійоз**, за сухої спекотної погоди – **борошниста роса**, **фомоз**. Через недостатнє забезпечення рослин елементами живлення за умов посухи чи зливових дощів можливе захворювання коренеплодів **голодуванням** рослин, за неякісної агротехніки вирощування коренеплоди уражуватимуться **дуплистістю**, **паршею**, **гнилями**. **Вірусні жовтуху** та **мозаїку** поширюватимуть **сисні шкідники** (**попелиці**, **цикадки**, **клопи**).

Проти **бурякової листкової попелиці**, **мінуючих мух**, інших сисних шкідників посіви буряків обприскують Актелліком, к.е., Золоном, к.е., 1 л/га, Фуфаном, к.е., 1-2,5 л/га, Бі-58 новим, к.е., 0,5-1 л/га тощо. При співвідношенні ентомофаг:попелиця 1:30 або ураженні 30% особин попелиці хворобами обробки інсектицидами недоцільні. За появи ознак **пероноспорозу** рослини оздоровлюють Акробатом МЦ, в.г., 2 кг/га, Емінентом, в.м.е., 0,8 л/га; за появи окремих плям **церкоспорозу** на 3-5% рослин проводять обприскування Дерозалом, к.с., 0,3-0,4 л/га;

В липні посіви **соняшника**, переважно в Лісостеповій частині області, заселятимуть **польові клопи**, **трипси**, **цикадки**, пошкодження яких може призвести до некрозу тканин, псуванню молодих сім'янок. Вогнищами спостерігатиметься пошкодження рослин гусеницями **підгризаючих** і **листогризучих совок**, **лучного метелика**, подекуди – **соняшниковими шипоноскою**, **оленкою волохатою**.

Розвитку **гнилей**, **пероноспорозу**, сприятимуть помірні температури та надмірна зволоженість; **фомозу** та – підвищена температура (20-28°C), відносна вологість (60-90%); **іржі**, **септоріозу** – посушлива жарка погода. Захищають соняшник перед цвітінням від **попелиці** – в разі заселення понад 20% рослин і наявності на кожній 40-50 екз. за відсутності ентомофагів; клопів (за ЕПШ 2 екз. на кошик) Фуфаномом, 57% к.е., 0,6 л/га, Енжіо, к.с., 0,18 л/га тощо. Вогнища гусениць лучного метелика (за ЕПШ 8-10 екз. на кв.м) знешкоджують Штефесином, к.е., 0,25 л/га. Під час масового відкладання яєць **совками**, **лучним метеликом** випускають трихограму, при виявленні квітконосів вовчка ефективно використовувати муху фітомізу (за рекомендаціями). За умов очікування епіфітотії гнилей кошиків захищають посіви соняшника Дерозалом, к.с., 1,5 л/га, Тайтлом, Таносом, в.г., 0,4-0,6 кг/га; від несправжньої **борошнистої роси** – Колфуго супер, в.с., 2 л/га, Дерозалом, к.с., 1,5 л/га тощо. Першу обробку посівів проводять на початку цвітіння, другу – через 14 днів після першої.

У **хмеленасадженнях** області за високої відносної вологості повітря, помірної температури, частих дощів поширюватиметься **несправжня борошниста роса**, а також розмножуватиметься **хмельова попелиця**, **павутинний кліщ**. У старих, занедбаних, забур'яненних посівах хмелю шкідитимуть **листогризучі** та **підгризаючі совки**, інші.

Плантації хмелю захищають за наявності 20-25 екз, **попелиці** та 7-8 екз. **кліща** на листок Бі-58 новим, к.е., 1,5-6 л/га, Данадимом стабільним, к.е., 4-6 л/га, Дурсбаном, к.е., 1,5 л/га, Талстаром, к.е., 1,2 л/га, Демітаном 0,6-0,8 л/га тощо. Проти пероноспорозу краще використовувати Купроксат 3-5 л/га, Ридоміл голд 2,5 л/га. Плантації хмелю потрібно тримати на постійному контролі, із-за частой зміни погодніх умов які сприяють розвитку шкідників та хвороб.

В стручках **ярого ріпаку** харчуватимуться **насіннєвий прихованохоботник, капустиана стручкова галиця**. Вогнищами відмічатиметься шкідливість **ріпакового листоїда, совок, біланів**, а також **капустяної попелиці, клопів** тощо. За помірно теплої, вологої погоди у посівах ріпаку поширюватимуться **альтернаріоз, пероноспороз, фомоз, гнилі**.

Для вирівнювання дозрівання рослин **озимого ріпаку** та з метою зниження ураження рослин **альтернаріозом, фомозом, сірою та білою гнилями** перед збиранням (за 14 днів) проводять десикацію за побуріння 70% стручків і вологої погоди Гліфоганом, Вулканом плюс, Домінатором, в.р., 3 л/га, Реглоном супер, в.р.к., 2-3 л/га тощо.

Картопля та овочеві культури

У посадках **картоплі, томатів**, інших пасльонових культур степових та лісостепових областей розвиватимуться і шкодитимуть жуки і личинки **колорадського жука** літнього покоління. В Поліссі закінчуватиметься розвиток личинок першого покоління, наприкінці липня спостерігатиметься вихід з ґрунту жуків нової генерації, які заселятимуть пізні сорти картоплі, томатів, спарюватимуться, самиці відкладатимуть яйця. Жуків та личинок фітофага знешкоджують Актарою, в.г., 0,06-0,08 кг/га, Моспіланом, р.п., 0,02-0,025 кг/га, Конфідором Максї, Корагеном, к.с., 0,05-0,06 л/га, Ратибором, Танреком, в.р.к., 0,15-0,2 л/га, Актофітом, к.е., 0,3-0,4 л/га, іншими.

Повсюди **капусту** середніх та пізніх строків дозрівання шкодитимуть гусениці **капустяного та ріпакового біланів, молі, совок**, тепла (20-26°C) помірно волога погода місяця сприятиме зростанню чисельності та шкідливості **попелиці, осередково хрестоцвітних клопів, прихованохоботників, баридів**. За наявності гусениць совок 5 і більше на пізній капусті (якщо заселено 5% і більше рослин), молі, біланів – 2-5 екз. застосовують Діазинон, к.е., Діазол, в.е., 1 л/га, Димілін, з.п., 0,08-0,12 кг/га, Штефесин, к.е., 0,3 л/га, Матч, к.е., 0,4 л/га, інші. В разі заселення 10% рослин попелицею використовують Децис профї, в.г., 0,035 кг/га, Золон, к.е., 1,6-2 л/га, Ф'юрі, в.е., 0,1-0,15 л/га, Актара, к.с., 0,07-0,09 л/га, інші.

Інтенсивно проходить розвиток **фітофторозу, альтернаріозу картоплі та томатів**. Тепла волога погода та рясні роси створюватимуть епіфітотїйну ситуацію, розвиток та поширення хвороб зростатиме. Картоплю, томати від збудників хвороб захищають Акробатом МЦ, з.п., 2

кг/га, Дитаном М-45, з.п., 1,2-1,6 кг/га, Ридомілом Голд МЦ, з.п. або в.г., 2,5 кг/га, іншими.

Хімічний захист овочевих культур слід проводити згідно з санітарними вимогами(Строк останньої обробки в днях до збирання в днях).

Плодові насадження

В *яблуневих* садах протягом липня дохарчовуватимуться гусениці **яблуневої плодожерки** I-го покоління, частина з яких відійде у зимову діапаузу, інша - заляльковуватиметься. В Лісостепових районах області у липні розвиватиметься II-ге покоління фітофага, гусениці якого пошкоджуватимуть плоди яблуні осінніх і зимових сортів. Значної шкоди гусениці яблуневої плодожерки завдаватимуть передусім незахищеним садам. В плодах *вишні* й *черешні* пізніх сортів дохарчовуватимуться личинки **вишневої мухи**, які в кінці липня залялькуються і зимуватимуть у ґрунті.

Скрізь у садах наростатиме чисельність **сисних шкідників (попелиць, кліщів, медяниць, щитівок)**, які висмоктуючи соки виснажують дерева, внаслідок чого знижується врожай плодів.

Повсюдно призупиниться шкідливість **листогризучих шкідників (розової листокрутки, яблуневої молі, шовкопрядів)**, вони літатимуть і відкладатимуть зимуючі яйця. Гусениці молодших віків **білана жилкуватого і золотогозу** скелетуватимуть листки.

Посушлива жарка погода сприятиме розвитку **борошнистої роси**. За теплої, з частими дощами і росами погоди, відбудуватиметься масовий розвиток **парші, моніліозу, кучерявості** листків *персика*, **плямистостей** листя.

У разі відлову феромонною пасткою за 7 днів спостережень 3 і більше метеликів яблуневої плодожерки, або одного - східної, а також проти рухомих личинок щитівок і несправжніх щитівок, мінуючих молей, кліщів, червиці в'їдливої зерняткові сади обробляють Сумітіоном, к.е., 1,6-3 л/га, Конфідором Максі, в.г., 0,07 кг/га, з додаванням проти парші, плодової гнилі, борошнистої роси, інших хвороб рекомендованих фунгіцидів.

Зимові сорти яблуні та груші наприкінці липня проти яблуневої плодожерки, парші, плодової гнилі, борошнистої роси обприскують Матчем, к.е., 1 л/га з додаванням Дитану М-45, з.п., 3 кг/га, мерпану, в.г., 2,5 кг/га проти парші, а також Топазу, к.е., 0,3-0,4 л/га або Імпакту, к.с., 0,15 л/га.

Відразу після збору врожаю і ще двічі з інтервалом 12 днів кісточкові дерева оздоровлюють від кокомікозу Хорусом, в.г., 0,25-0,3 л/га чи Фіталом, в.р.к., 2 л/га.

Багатоїдні шкідники

Лучний метелик. У районах області у липні продовжиться розвиток гусениць фітофага першого покоління. Оптимальними умовами для розвитку гусениць молодших віків будуть температура 25°C і висока відносна вологість повітря. Для гусениць старших віків температурний оптимум 20-32°C, а відносна вологість повітря 45-95%. Гусениці похарчувались у **багаторічних травах, цукрових буряках, соняшнику, овочах**, інших культурах, заляльковуватимуться. В липні за умов помірного зволоження повітря розпочнеться літ метеликів другого покоління.

У посівах буряків за чисельності гусениць 4-5 екз. на кв.м у фазі 2-10 справжніх листків; соняшнику 8-10 екз. на кв.м у фазу 4-6 листків і 20 за формування кошиків, цвітіння; овочевих культур 8-10 екз. на кв.м застосовують Золон, Альтекс, Дурсбан, Сумітлон, інші в рекомендованих нормах.

Стебловий (кукурудзяний) метелик. Протягом липня триватиме літ метеликів та відкладання яєць у посівах **кукурудзи, проса, сорго, хмелю** та на **товстостеблих бур'янах**, виплоджуватимуться та шкодитимуть гусениці. Оптимальними умовами розвитку гусениць будуть температура 17-30°C та вологість повітря вище 80%.

Ефективним прийомом для обмеження чисельності й шкідливості гусениць **стеблового метелика** є випуск вогнівочної трихограми: перший на початку, другий – за масового відкладання яєць (50-100 тис. самиць/га). За наявності яйцекладок на 18% і більше рослин кукурудзи або 6-8% рослин з гусеницями метелика застосовують Карате Зеон, к.с., 0,2 л/га, Драгун, к.е., 1,2 л/га, інші.

Повсюди триватиме розвиток та шкідливість **озимої та окличної**, в степових областях **дикої, пшеничної** та інших **підгризаючих совок**. Гусениці совок живитимуться і шкодитимуть у посівах **цукрових буряків, овочевих, інших просапних культур**, заляльковуватимуться. З середини липня у південних областях ймовірний літ метеликів другої генерації.

За встановлення оптимальних умов (температура 20-27°C і відносна вологість повітря > 70%) для розвитку гусениць, у липні ймовірне утворення осередків підвищеної чисельності і шкідливості совок у посівах зазначених культур, що потребуватиме застосування Карате Зеону м.к.с., 0,3 л/га, Діазинону, к.е., 1-1,5 л/га, Штефесину, к.е., 0,2-0,5 л/га, інших препаратів, за регламентами існуючих технологій.

З **листогризучих совок** скрізь у посівах **багаторічних трав, овочевих і просапних культур** розвиватимуться і шкодитимуть гусениці **капустяної, С-чорне, совки-гамми, городньої, конюшинової, люцернової**, інших видів, ймовірне істотне збільшення чисельності та господарсько відчутної шкоди. За високої чисельності гусениць вищевказаних совок використовують Золон, к.е., Діазинон, к.е., 1,1-1,5 л/га, Матч, к.е., 0,4 л/га, інші.